

DEPARTMENT OF EDUCATION
SCHOOLS DIVISION OF NEGROS ORIENTAL
REGION VII

Kagawasan Ave., Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikalawang Markahan – Modyul 7.a:
KALAYAAN
(Linggo: Ikalima)

PAGMAMAY-ARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Edukasyon sa Pagpapakatao – Ikapitong Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikalawang Markahan –Modyul 7.a: KALAYAAN

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Stephanie F. Alob

Editor: Venus V. Mañoza

Tagasuri: Lorna R. Renacia, Hana Lou G. Gabay,
Amancio M. Gainsan Jr., Florence A. Casquejo

Tagaguhit: Elmar L. Cabrera

Tagalapat: Venus V. Mañoza

Tagapamahala: Senen Priscillo P. Paulin, CESO V	Rosela R. Abiera
Fay C. Luarez, TM, Ed.D., Ph.D.	Maricel S. Rasid
Nilita L. Ragay Ed. D.	Elmar L. Cabrera
Donre B. Mira Ed. D.	

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education –Region VII Schools Division of Negros Oriental

Office Address: Kagawasan, Ave., Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Tel #: (035) 225 2376 / 541 1117

E-mail Address: negros.oriental@deped.gov.ph

Edukasyon sa Pagpapakatao

**Ikalawang Markahan – Modyul
7.a:
KALAYAAN
(Linggo: Ikalima)**

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang Edukasyon sa Pagpapakatao 7 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling Kalayaan.

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pampubliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa Edukasyon sa Pagpapakatao 7 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa Kalayaan

Ang kamay ay madalas gamiting simbolo ng kakayahan, aksyon at layunin. Sa pamamagitan ng ating mga kamay tayo ay maaaring matuto, lumikha, at magsakatuparan ng gawain. Ang kamay sa tulong-aral na ito ay sumisimbolo na ikaw, bilang isang mag-aaral, ay may angking kakayahang matutuhan ang mga kaugnay na kompetensi at kasanayan. Ang iyong pang-akademikong tagumpay ay nakasalalay sa iyong sarili o sa iyong mga kamay.

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin

Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.

Subukin

Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.

Balikan

Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.

Tuklasin

Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin

Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.

Pagyamanin

Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip

Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.

Isagawa

Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.

Tayahin

Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain

Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.

Susi sa Pagwawasto

Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian

Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong sa iyong mga magulang, sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa. Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

KALAYAAN

Alamin

MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO:

Nakikilala ang mga indikasyon / palatandaan ng pagkakaroon o kawalan ng kalayaan.

EsP7PT-Ile7.1

Nasusuri kung nakikita sa mga gawi ng kabataan ang kalayaan.

EsP7PT -Ile - 7.2

Mga Layunin

Sa modyul na ito, inaasahang maipamamalas mo ang sumusunod na kaalaman, kakayahan, at pag-unawa:

Kaalaman: Nakikilala ang dalawang uri ng kalayaan at ang pagkakaiba ng mga ito;

Saykomotor: Nakapagkakabit ng mga sitwasyong nagpapakita ng pagiging malaya ng isang tao; at

Apektiv: Napapanatili ang paggamit ng tunay na kalayaan.

Subukin

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang mga tanong. Isulat ang titik ng pinakaangkop na sagot sa inyong kuwaderno.

1. Ang mga sumusunod na kilos ay nagpapakita nang mapanagutang paggamit ng kalayaan maliban sa:
  - A. Inilaan ni Anthony ang malaking bahagi ng kanyang buhay upang mapalawak ang kanyang kaalaman at karunungan, alam niyang malaking bagay ang magagawa nito upang maiahon niya ang kanyang pamilya sa kahirapan at upang maibahagi niya sa lahat ang kanyang mga kakayahan.
  - B. Nasaktan ni Rebecca ang kanyang ina dahil sa kanyang pagsisinungaling dito. Inihanda niya ang kanyang sarili sa magiging reaksiyon ng kanyang mga kapatid sa kanyang ginawa. Dahil dito siya na mismo ang gumawa ng paraan upang itama ang kanyang pagkakamali kahit pa ito ay nangangahulugan na siya ay mapapahiya at masasaktan.
  - C. Nasaksihan ni Rupert ang ginawang panloloko ng kanyang kapatid sa kanyang mga magulang. Ang alam ng mga ito, pumapasok siya araw-araw sa paaralan ngunit sa halip nagpupunta ito sa computer shop kasama ang mga barkada. Dahi alam niyang labis na mapagagalitan ang kanyang kapatid hindi sinabi niya ito sa kanyang magulang dahil ayaw niyang ito ay mapagalitan o masaktan.
  - D. Hindi lingid sa kaalaman ni Rachelle ang katiwalian na nagaganap sa loob ng kanilang kompanya. Saksi siya sa pandaraya na ginagawa ng kanyang matalik na kaibigan sa report ng kinita ng kompanya. Sa kabila nang pakiusap nito na manahimik na lamang siya ay sinabi pa rin niya ito sa kanyang boss na naging dahilan ng pagkatanggal ng kanyang kaibigan sa trabaho at pakakaroon ng kaso sa hukuman.
2. Ang mga sumusunod ang palatandaan ng mapanagutang paggamit ng kalayaan maliban sa:
  - A. Nakahandang harapin ang anomang kahihinatnan ng mga pagpapasya
  - B. Naisasaalang-alang ang kabutihang pansarili at kabutihang panlahat
  - C. Hindi sumasalungat ang kilos sa likas na batas moral
  - D. Naibabatay ang pagkilos sa kahihinatnan nito
3. Ayon kay Sto. Tomas de Aquino ang kalayaan ay katangian ng kilos-loob na itakda ng tao ang kanyang kilos tungo sa maaaring hantungan at ang paraan upang makamit ito. Ito ay nangangahulugang:
  - A. Ang kalayaan ng tao, katulad ng kilos loob ay nakabatay sa dikta ng isip.
  - B. Malaya ang taong gamitin ang kanyang kilos-loob upang pumili ng partikular na bagay o kilos.
  - C. Ang hantungan ng kilos ay itinatakda ng tao batay sa kanyang pagiging mapanagutan sa paggamit ng kanyang kalayaan
  - D. Lahat ng nabanggit

4. Ang kalayaan ng tao ay nakasalalay sa kanyang _____.
 A. Isip   B. dignidad   C. Kilos-loob   D. Konsensya
5. Nakilahok sa isang pag-aalsa laban sa pamunuan ng kompanyang kaniyang pinagtatrabahuhan. Nangyari ito dahil sa hindi makataong pagtrato ng may-ari ng kompanya sa lahat ng mga empleyado. Dahil dito, siya at ang ilan pang mga kasama na itinuturing na pinuno ng mga manggagawa ay hinuli at ikinulong. Sa sitwasyong ito, nawala ang kanyang _____.
 A. Karapatang pantao   C. Panloob na kalayaan
 B. Dignidad bilang tao   D. Panlabas na kalayaan
6. Bakit mahalagang hayaan ng isang magulang ang kanyang anak na sumubok, pumili at magpasya para sa kanyang sarili?
 A. Ito ang magbibigay sa kanila ng mga karanasang maaari nilang gamiting gabay sa mga isasagawang pagpapasya sa hinaharap
 B. Ang pagkakataong ibinibigay ng magulang ang magtuturo sa mga anak na sumunod mula sa pag-unawa at pagmamahal at hindi sa pamimilit.
 C. Maiiwasan ang pagrerebelde ng isang anak dahil sa labis na pagnanais ng magulang na magabayan ang kanyang anak patungo sa tamang landas.
 D. Ang pagiging malaya sa pagpapasya ng isang anak ay maaaring magdulot ng sakit dahil sa pagkakamali ngunit dito sila natututo ng mahalagang aral.
7. "Ang tunay na kalayaan ay ang paggawa nang mabuti." Ang pangungusap ay:
 A. Tama, dahil ang tao ay nilikha ng Diyos na taglay ang likas na kabutihan.
 B. Tama, dahil ang tunay na kalayaan ay mapanagutan kaya't inaasahang ito ay gagamitin sa paggawa nang naaayon sa kabutihan.
 C. Mali, dahil ang tunay na kalayaan ay ang paggawa ng mabuti ayon sa paghuhusga ng tao
 D. Mali, dahil magkakaroon lamang ng kabuluhan ang kalayaan kung malayang magagawa ng tao ang mabuti at masama
8. Ano ang nagbibigay hugis o direksyon sa kalayaan?
 A. Isip   B. konsensya   C. batas moral   D. dignidad
9. Ang kalayaan ng tao ay hindi lubos. Ang pangungusap na ito ay nangangahulugang:
 A. Magiging malaya lamang ang tao kung ang kanyang ginawa ay kabutihan.
 B. Ang kalayaan ng tao ay nagtatapos sa kanyang paglabag sa likas na batas moral
 C. Hindi ganap na malaya ng tao, hindi siya maaaring mamili batay lamang sa kanyang nais
 D. Lahat ng nabanggit
10. Ayon kay Fr. De Torre, ang tao ay walang kakayahang gawin palagi ang anomang kanyang naisin. Ang pangungusap ay:
 A. Tama, dahil hindi ganap ang tao
 B. Tama, dahil maraming bagay ang nais mangyari at gawin ang tao subalit hindi niya magawa ang mga ito
 C. Mali, dahil taliwas ito sa tunay na kahulugan ng kalayaan
 D. Mali, dahil magagawa ng tao ang maraming bagay dahil mayroon siyang isip at kilos-loob

Balikan

Malaya ka! Hindi ka isang puppet o robot na sinususian upang gumalaw. Hindi sunud-sunuran sa idinidikta ng iba. Dahil ikaw ay natatangi sa ibang nilikha, ikaw ay may isip at kilos-loob kaya't may kakayahang gumawa ng sariling pagpapasiya para sa sarili.

Tuklasin

Isang hindi pangkaraniwang nilalang na bahagi ng alamat ng mga Arabo ang Genie. Sa mga palabas ngayon, ipinakikita na ang Genie ay gumaganap bilang isang nilalang na may taglay na kapangyarihang magbigay ng tatlong kahilingan. Halimbawa, nagkaroon ka ng pagkakataon na humiling, ano ang iyong hihingiin?

Dahil ako'y iyong pinalaya, bilang gantimpala malaya mong sabihin anuman ang iyong naisin. Dahil ako'y iyong lingkod ito'y aking gagawin!

Panuto: Ano ang magiging tugon mo sa tanong ng Genie? Punan ang patlang ng iyong sagot sa sumusunod na tanong: Gawin mo ito sa iyong kuwaderno.

1. Isulat ang iyong tatlong kahilingan.
2. Isulat ang dahilan bakit ang mga ito ang iyong hiling.
3. Ang hiling mo ba ay maisasakatuparan kahit walang magic?
4. Paano ito mangyayari? Ano ang gagawin mo upang makamit ito?
5. Ano ang hindi mo gagawin upang makamit ito?
6. Ano ang taglay mo upang makamit ang iyong hiling kahit walang magic?

Mga Kahilingan

Dahilan

Mangyayari ba kahit walang magic

Gagawin Ko Upang Makamit ang Hiling

Hindi Ko Gagawin Upang Makamit ang Hiling

Ano ang kakayahang taglay mo upang makamit ang iyong hiling nang hindi nakadepende sa magic?

Suriin

KALAYAAN

May mga kabataang nag-aakala na ang kalayaan ay kapangyarihan na gawin ang anomang naisin ng tao. Kung susuriin ayon kay de Torre, ang tao ay walang kakayahang gawin palagi ang anomang kanyang naisin. Maraming bagay ang nais niyang mangyari at gawin subalit hindi niya magawa ang mga ito. Nais ng taong hindi magkasakit, hindi tumanda, manatiling buhay, malaman ang lahat ng bagay – ngunit wala siyang kalayaan upang magawa ang mga ito. Kung ganoon, ano nga ba ang tinutukoy na kalayaan ng tao?

Sa kabila ng limitasyong ito ng kalayaan ng tao, ang tao ay tunay na malaya sa kanyang pagpili o pagpapasya. Binigyang-kahulugan ni Santo Tomas de Aquino ang kalayaan bilang “katangian ng kilos-loob na itakda ng tao ang kanyang kilos tungo sa kanyang maaaring hantungan at ang paraan upang makamit ito”. Nangangahulugan ito na malaya ang taong gamitin ang kanyang kilos-loob upang

pumili ng partikular na bagay o kilos. Ang tao ay nagtatakda ng kanyang kilos para sa kanyang sarili. Walang anumang puwersa sa labas ng tao ang maaaring magtakda nito para sa kanya. Maaari siyang mahikayat, maganyak o maakit subalit hindi maaaring puwersahin o pilitin. Subalit ang kalayaan ito ay hindi tumutukoy sa kalayaan upang piliin ng tao ang kahihinatnan ng kanyang pagpili. Hindi sakop ng kanyang kalayaan ang likhain ang kahihinatnan ng kanyang piniling kilos. Halimbawa, malaya ang isang mag-aaral na piliing magbarkada kaysa mag-aral ng leksyon, subalit hindi siya malaya sa maaaring kahihinatnan nito. Hindi maaaring mataas pa rin ang kanyang marka sa kabila ng kanyang piniling gawin. Hindi malaya ang tao na piliin ang kahihinatnan ng kilos na kanyang pinili. Samakatuwid, ang kalayaan ay hindi lubos, at ito ay may limitasyon. Ang limitasyong ito ay itinakda ng Likas na Batas Moral. Ipinaliwanag ni Sr. Felicidad C. Lipio ang kaugnayan ng kalayaan sa batas na ito katulad ng kaugnayan ng dalampasigan sa baybay dagat. Ang dalampasigan ang nagbibigay hugis sa tubig at ang siyang nagbibigay hangganan dito. Gayundin, ang Likas na Batas Moral ang nagbibigay –hugis sa paggamit ng tunay na kalayaan at nagtatakda ng hangganan nito. Ang batas moral kung gayon ay alituntuning kailangang sundin na nagbibigay-hugis at direksiyon sa kalayaan.

Pagyamanin

1. Ano ang naunawaan mo sa iyong binasa?
2. Upang masubok ang lalim ng iyong naunawaan sagutin mo ang sumusunod na tanong sa iyong kuwaderno:
  - a. Paano maipamamalas ang tunay na kalayaan?
  - b. Bakit kailangang may hangganan ang kalayaan ng tao?
  - c. Paano naging malaya ang taong gumagawa ng mabuti?

Isaisip

Ang natutunan ko ay

Ang nahihinuha ko ay

Ang isasabuhay ko ay

Isagawa

Panuto:

- Basahin at unawain ang sitwasyon sa ibaba. Suriin ito sa pamamagitan ng pagkilala sa maaaring kahihinatnan ng kilos sa bawat sitwasyon.
- Isulat ito sa unang kolum ang agarang epekto o kahihinatnan ng kilos.
- Isulat din sa ikalawang kolum ang pangmatagalang epekto ng kilos.
- Gabay mo ang naunang sitwasyon bilang halimbawa.

SITWASYON	AGARANG EPEKTO	PANGMATAGALANG EPEKTO
Halimbawa: Kapag tinanggihan ko ang alok ng kaibigan kong sumama sa kaniya para magsugal.	Halimbawa: -hindi masasayang ang pera ko. -hindi ako matututong magsugal. - hindi niya na ako yayain ulit sa susunod.	Halimbawa: - hindi ako magugumon ako sa sugal. - makakapagtapos ako ng pag-aaral
Kapag tumutulong ako sa gawaing bahay.		
Kapag hindi ko ginawa ang aking mga takdang aralin.		
Kapag maaga akong nakipagrelasyon sa kabilang kasarian.		
Kapag nag-aral ako ng leksiyon araw-araw.		
Kapag pinagbigyan ko ang alok ng kaibigan kong manood ng pornograpiya.		

Tayahin

Panuto: Ipaliwanag ang mga sumusunod na tanong.

1. Ano ang dalawang uri ng Kalayaan?
2. Anong uri ang kalayaang magnais o hindi magnais?
3. Ito ay ang kalayaan upang tukuyin kung alin ang nanaisin.
4. Paano maipamamalas ang tunay na kalayaan?
5. Bakit kailangang may hangganan ang kalayaan ng tao?

Karagdagang Gawain

Panuto: Sa mga ginawa mong pasiya sa nakaraan, alin sa mga ito ang nais mong baguhin at paunlarin upang masigurado mong ginagamit mo ang iyong kalayaan sa tamang paraan? **Gawin ang “ Kalayaan Ko, Kabutihan Ko”** sa pamamagitan ng pagtala ng dalawang mga kilos na nais mong baguhin o paunlarin. Banggitin din ang nagiging epekto nito sa iyong pagkatao o sa kapwa. Ang gagawin mo upang mapaunlad o baguhin ang kilos at ang epekto nito sa iyong pagkatao at kapwa.

Kilos Na Nais kong Baguhin/Paunlarin	Naging Epekto sa Pagkatao/Kapwa	Gagawin kong Pagbabago	Epekto sa Pagkatao/ Kapwa
Halimbawa: Pagsagot nang pabalang sa aking mga magulang.	Naging walang respeto hindi lang sa magulang kundi pati sa ibang tao.	Pipiliin ko na ang mga salitang gagamitin ko sa pakikipagusap sa aking magulang. Magiging mahinahon	Naging magalang at mapagtimpi sa sariling emosyon.
1.			
2.			

Sanggunian

- ♣ De Torre, Joseph M. Christian Philosophy. Manila: Sinag-tala Publisher(1980).
- ♣ Esteban, Esther J. Education in Values: What, Why and for Whom. Manila:Sinag-tala Publishers, Inc. (1990).
- ♣ Institute for Development Education Center for Research and Communication. Perspective: Current Issues in Values Education 4. Manila: Sinag-tala Publisher (1992).
- ♣ Lipio, Felicidad C. Konsiyensiya para sa mga Katolikong Pilipin.NB.Manila.(2004)
- ♣ Quito, Emerita S. Fundamentals of Ethics. Manila: C & E Publishing Inc. (2008).
- ♣ Kawanihan ng Edukasyon Sekundarya, Kagawaran ng Edukasyon. 2010. Gabay sa Pagtuturo sa EP para sa 2010 Kurikulum ng Edukasyon Sekundarya (SEC) Pasig City: Awtor
- ♣ Philosophy of Freedom (n.d.) Retrieved June 20, 2009 from http://en.wikipedia.org/wiki/Philosophy_of_Freedom
- ♣ Freedom (philosophy) (n.d.) Retrieved June 20, 2009 from <http://en.wikipedia.org/wiki/Freedom>

Susi sa Pagwawasto

Subukin	1. c
	2. d
	3. b
	4. c
	5. d
	6. b
	7. b
	8. c
	9. a
	10. b
Tayahin	1. Panloob na kalayaan
	2. Kalayaang gumusto
	3. Kalayaang tumukoy
	4-5. Nakadepende sa guro ang sagot

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education – Schools Division of Negros Oriental
Kagawasan, Avenue, Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Tel #: (035) 225 2376 / 541 1117

Email Address: negros.oriental@deped.gov.ph

Website: lrmds.depednodis.net

